

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 marca 2024 r.

Pozycja 39

POSTANOWIENIE

z dnia 14 lutego 2023 r.

Sygn. akt Ts 203/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej P.K. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.) w zakresie, w jakim:
 - a) „artykuł ten ogranicza prawo wniesienia skargi wyłącznie «w toku postępowania» rozumianego jako «postępowanie co do istoty spraw[y]», wyłączając tym samym możliwość wniesienia skargi w postępowaniu tzw. «incydentalnym» wynikającym z tegoż postępowania”,
 - b) „ustawa ta nie przewiduje prawa do skargi na przewlekłość postępowania «incydentalnego»”,
 - c) „ustawa ta nie przewiduje prawa do skargi w zakresie postępowania wywołanego skargą wniesioną w trybie tejże ustawy”,
 - c) „ogranicza prawo wniesienia skargi wyłącznie «w postępowaniu, którego skarga dotyczy», wyłączając przy tym prawo wniesienia skargi na przewlekłość postępowania wywołanego lub wywodzącego się z owego «w postępowaniu, którego skarga dotyczy» oraz skargi na przewlekłość postępowania ze skargi wywiedzionej”– z art. 45 i art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki „w zakresie, w jakim ustawa ta nie przewiduje przyznania stronie skarżącej żadnych uprawnień procesowo-skargowych w toku postępowania wynikłego ze złożenia skargi z uwagi na nierozpoznanie skargi w terminie wskazanym w art. 11 tejże ustawy”, z art. 45, art. 77 i art. 176 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 września 2022 r. (data nadania), P.K. (dalej: skarżący) – reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru – wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia w związku z następującym stanem faktycznym:

1.1. Pismem z 14 lutego 2022 r., wniesionym do Sądu Apelacyjnego w W., skarżący wystąpił ze skargą na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w W. o sygn. akt [...] (k. 8 akt o sygn. Ts 203/22).

1.2. Postanowieniem z 30 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w W. odrzucił skargę na przewlekłość postępowania oraz zwrócił skarżącemu opłatę sądową (k. 7 akt o sygn. Ts 203/22).

W ocenie sądu „[w] postępowaniu o naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki – a takim jest sprawa prowadzona przez Sąd Okręgowy W. o sygn. [...] – skarga na przewlekłość postępowania nie przysługuje. Katalog spraw, w których przysługuje skarga zgodnie z ustawą z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki [Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.; dalej: ustawa skargowa] (...) ustalić można w oparciu o art. 3 [ustawy skargowej] (...). Chodzi o sprawy, w których zapadają rozstrzygnięcia o prawach i obowiązkach stron o charakterze materialnoprawnym. W postępowaniu w przedmiocie przewlekłości nie rozstrzyga się o tych kwestiach. Samodzielna skarga na przewlekłość postępowania prowadzonego ze skargi na przewlekłość jest zatem niedopuszczalna” (k. 8 akt o sygn. Ts 203/22).

2. Zdaniem skarżącego art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej naruszają art. 45 i art. 77 Konstytucji w zakresie, w jakim:

– „artykuł ten ogranicza prawo wniesienia skargi wyłącznie «w toku postępowania» rozumianego jako «postępowanie co do istoty spraw[y]», wyłączając tym samym możliwość wniesienia skargi w postępowaniu tzw. «incydentalnym» wynikającym z tegoż postępowania”;

– „ustawa ta nie przewiduje prawa do skargi na przewlekłość postępowania «incydentalnego»”;

– „ustawa ta nie przewiduje prawa do skargi w zakresie postępowania wywołanego skargą wniesioną w trybie tejże ustawy”;

– „ogranicza prawo wniesienia skargi wyłącznie «w postępowaniu, którego skarga dotyczy», wyłączając przy tym prawo wniesienia skargi na przewlekłość postępowania wywołanego lub wywodzącego się z owego «w postępowaniu, którego skarga dotyczy» oraz skargi na przewlekłość postępowania ze skargi wywiedzionej” (k. 2 i 2v akt o sygn. Ts 203/22).

Z kolei całej ustawie skargowej skarżący zarzucił naruszenie art. 45, art. 77 i art. 176 Konstytucji „w zakresie, w jakim ustawa ta nie przewiduje przyznania stronie skarżącej żadnych uprawnień procesowo-skargowych w toku postępowania wynikłego ze złożenia skargi z uwagi na nierozpoznanie skargi w terminie wskazanym w art. 11 tejże ustawy” (k. 2v akt o sygn. Ts 203/22).

3. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 10 listopada 2022 r. (którego odpis został doręczony pełnomocnikowi skarżącego 1 grudnia 2022 r.) skarżący – na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U.

z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w związku z art. 36 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) – został wezwany do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie:

a) pełnomocnictwa szczególnego uprawniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego przed Trybunałem Konstytucyjnym w odniesieniu do sprawy, w związku z którą złożona została skarga konstytucyjna (wraz z czterema kopiami),

b) odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem:

– postanowienia Sądu Apelacyjnego w W. z 30 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem,

– elektronicznego potwierdzenia odbioru wymienionego powyżej orzeczenia Sądu Apelacyjnego.

W sporządzonym przez pełnomocnika i wniesionym do Trybunału 8 grudnia 2022 r. (data nadania) piśmie procesowym skarżący wykonał powyższe zarządzenie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom. Stosownie zaś do art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK Trybunał odmawia nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, jeżeli:

– nie spełnia ona wymogów określonych w ustawie i usunięcie braków nie jest możliwe (pkt 1);

– braki, o których mowa w art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, nie zostały usunięte w terminie (pkt 2);

– jest ona oczywiście bezzasadna (pkt 3).

2. Przedmiotem kontroli w niniejszej sprawie uczyniono:

– art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.; dalej: ustawa skargowa) w brzmieniu:

„Strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania)”;

– art. 5 ust. 1 ustawy skargowej, który stanowi:

„Skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie”;

– całą ustawę skargową.

Jako wzorce kontroli skarżący powołał:

– art. 45 (w uzasadnieniu skargi doprecyzowując, że chodzi o ust. 1 tego przepisu) oraz art. 77 Konstytucji wobec art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej;

– art. 45 i art. 176 (w uzasadnieniu skargi doprecyzowując, że chodzi o ustępy 1 tych przepisów) oraz art. 77 Konstytucji w odniesieniu do całej ustawy skargowej.

3. Sformułowane przez skarżącego zarzuty wobec art. 2 ust. 1 oraz art. 5 ust. 1 ustawy skargowej należało uznać za oczywiście bezzasadne.

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że pojęcie sprawy, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji, odnosi się do całokształtu postępowania, w którym zapada rozstrzygnięcie o prawach i obowiązkach jednostki. Postępowania incydentalne mają natomiast charakter poboczny, uzupełniający wobec postępowania głównego. O ile – jak wszystkie postępowania toczące się przed organami władzy publicznej, które rozstrzygają o prawach i obowiązkach podmiotów prywatnych – muszą one odpowiadać wymogom sprawiedliwości proceduralnej, o tyle treść tych wymogów każdorazowo zależy od charakteru danego postępowania (zob. np. wyroki TK z: 31 marca 2009 r., sygn. SK 19/08, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 29; 5 lipca 2005 r., sygn. SK 26/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 78 oraz 12 maja 2011 r., sygn. P 38/08, OTK ZU nr 4/A/2011, poz. 33). Artykuł 45 ust. 1 Konstytucji odnosi prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przede wszystkim do całokształtu postępowania (a więc ostatecznego rozstrzygnięcia danej sprawy włącznie z kwestiami pobocznymi wymagającymi rozpoznania w toku postępowania). Dlatego skarga na przewlekłość postępowania obejmuje jedynie możliwość kwestionowania czasu trwania całej procedury, mającej na celu rozstrzygnięcie danej sprawy, nie zaś poszczególnych jej elementów oraz postępowań wypadkowych (por. postanowienie TK z 1 grudnia 2015 r., sygn. Ts 167/15, OTK ZU B/2016, poz. 71).

Przewlekłość postępowania w kwestiach wypadkowych może – co oczywiste – prowadzić do opóźnienia postępowania głównego. Nie uzasadnia to jednak twierdzenia, że skarga na przewlekłość postępowania powinna – zgodnie z Konstytucją – obejmować także postępowania wypadkowe, a jedynie to, iż opóźnienie w prowadzeniu tych postępowań powinno być brane pod uwagę przy rozpatrywaniu skargi na przewlekłość postępowania głównego. Co więcej, możliwość wnoszenia skargi jedynie na przewlekłość postępowania w danej sprawie jako całości służy ekonomii procesowej – zapobiega bowiem prowadzeniu wielu postępowań w sprawie przewlekłości poszczególnych postępowań incydentalnych oraz – w konsekwencji – dalszemu wydłużaniu się postępowania sądowego. Oczywiście bezzasadne jest więc twierdzenie skarżącego, że brak możliwości odrębnego złożenia skargi na przewlekłość postępowania incydentalnego narusza zasadę sprawiedliwości proceduralnej, prawo do sądu oraz prawo do dochodzenia naruszonych praw na drodze sądowej (por. powołane postanowienie TK w sprawie o sygn. Ts 167/15; zob. także wyrok TK z 22 października 2015 r., sygn. SK 28/14, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 149).

Powyższe – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK – pociąga za sobą odmowę nadania dalszego biegu skardze w części dotyczącej badania zgodności art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej z art. 45 i art. 77 Konstytucji.

4. Przechodząc do zarzutu niezgodności z Konstytucją całej ustawy skargowej, należało zauważyć, że analizowana skarga konstytucyjna w tej części nie spełnia wymogu formalnego, określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK. W myśl tego przepisu przedmiotem zażalenia w trybie skargi konstytucyjnej może być bowiem przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego; tym samym niedopuszczalne jest kwestionowanie całej ustawy lub innego aktu normatywnego (zob. m.in. postanowienia TK z: 22 września 1999 r. i 24 lipca 2000 r., sygn. Ts 86/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 152 i 153 oraz 22 sierpnia 2017 r., sygn. Ts 154/16, OTK ZU B/2017, poz. 197). Z tego też powodu – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – należało odmówić nadania dalszego biegu skardze w części dotyczącej badania zgodności całej ustawy skargowej z art. 45, art. 77 i art. 176 Konstytucji.

W tym stanie rzeczy postanowiono jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia.